

Rom 11, 33-36

33-36: Å, hvilken dybde av rikdom og visdom og kunnskap hos Gud! Hvor uransakelige hans dommer er og hvor utgrunnelige hans veier! For hvem har kjent Herrens sinn? Eller hvem var hans rådgiver? Eller hvem har først gitt til ham, så han skulle få gjengjeld? For av ham og ved ham og til ham er alle ting. Ham være æren i all evighet! Amen.

Nå ser apostelen tilbake på hvor uendelig omfattende Guds nåde, visdom og makt er, slik alt sammen viser seg sterkt gjennom hele den første delen av dette brevet. Og særlig med bakgrunn i slik det topper seg i forrige vers, hvor vi ser Herrens hånd er med i alt, "for å kunne vise nåde mot dem alle", føler Paulus seg nå grepet av hellig beundring over Guds storhet. Han bryter ut: "Å, hvilken dybde av rikdom og visdom og kunnskap hos Gud! Hvor uransakelige hans dommer er og hvor utgrunnelige hans veier!" Hvilken dybde! sier apostelen. Foran seg ser han liksom et uendelig hav med en dybde det heller ikke er mulig å måle. Et hav av alle nådens rikdommer, eller et uendelig dyp av visdom og kunnskap hos Gud. Ordet "dybde" er vanligvis uttrykk for en fylde vi ikke kan tenke oss omfanget av. Og en tilsvarende beundring og tilbedelse vil ganske sikkert også skapes i oss, hvis vi får se litt inn i hvor uendelig stor Guds nåde, makt og visdom virkelig er. Særlig når vi får se litt av hans gaver og råd for at den fortapte menneskeslekten skal kunne frelses.

Men hvor er det mennesket som kan kjenne bare én enkelt side av Guds fullkommenhet, eller en av hans gaver, fullt ut? Han har nok vist seg for oss i Ordet, i alt hans verk, i skapningen, i gjenløsningen og i den majestetiske måten han styrer folkene på (som har vært emnet i dette kapitlet). Men tross alt dette ser vi bare "stykkevis", bare "som i et speil, i en gåte". Vi taler ennå som små barn og "tenker som et barn" på alt dette (1Kor 13: 9-12). Men når så Herren i sin nåde og med sin Ånd åpenbarer noe av all sin makt og visdom, må vi jo bare fryde oss, og i undring rope som Paulus: "Å, hvilken dybde av rikdom og visdom og kunnskap hos Gud!" Men fremdeles er det bare som barn vi også nå taler om Gud. Da skiller vi mellom hans visdom og hans kunnskap. Med Guds "visdom" mener vi da at han forstår å lede alt på den aller beste måten, fram til en avslutning full av nåde. Med hans "kunnskap" derimot, mener vi at han på det mest fullkomne på forhånd kjenner hvordan alt skal forløpe og virke. Ja, at han ikke bare kjenner det som har hendt, som hender og som skal hende, - men også det som under andre omstendigheter muligens kunne ha skjedd. Men alt dette er fremdeles bare å tale som barn om den store Gud. Hvem kan fatte hans evige vesen?

Hvor uransakelige hans dommer er, dvs. at vi mennesker aldri vil kunne utforske dem med vår forstand. Gud må selv åpenbare dem for oss. Hvem kunne vel f. eks. tenke ut de dommene Paulus omtaler i dette brevet; hvordan Herren "overgav" hedningefolkene til deres hjertes lyster, når de ikke var lydige mot det svake lyset de tross alt hadde? Eller dette at Gud lot dem vandre så lenge i mørket, og så til sist lot dem få motta evangeliets velsignelser før det utvalgte Israel fikk det? Eller når han svarte på Israels vantro med å "forherde" dem nettopp i deres vantro, så de gjorde den forferdelige

synden å korsfeste Kristus - men at han likevel fremdeles lover å holde sin pakt med dem og ta bort deres synder? Hvem hadde kunnet tenke ut slike dommer?

Og hvor uutgrunnelige hans veier - når han f. eks. først lar Israels frafall føre til at hedningene blir frelst, og senere gjennom at hedningene benådes vil vekke Israel til nidkjærhet og omvendelse! Ja, hvor uransakelige er ikke Guds dommer og veier, når han gjennom "det ene menneskes ulydighet" lar hele vår slekt falle under synden og døden, og så på nytt vil gjøre oss rettferdige gjennom "den enes lydighet"! Jo, vi ser det nå klart i Guds ord. Men selv ville vi aldri kunne tenkt ut noe slikt. Nei, i forsoningens hemmelighet ligger en "dybde" som selv "engler gjerne ønsker å se inn i". I langt større grad må det da også hos oss oppstå mange spørsmål som vår svake forstand ikke kan løse.

Hva skal vi så gjøre? Da skal vi frykte! Frykte som for selve arvefienden, når vi fristes til å ville begripe noe mer enn det Gud selv åpenbarer tydelig - og likeså når vi fristes til å tvile på det han åpenbarer. Det var denne frekkheden som styrtet englene ned fra deres høye plass. Nei, som ydmyke barn skal vi bare høre hva det er Gud taler, og i hjertelig tro og tilbedelse si: Herrens dommer er uutgrunnelige, men like sikkert er alle sammen rettferdige. Hans veier er uransakelige, og like sikkert er alt bare hans visdom, hans godhet og sannhet. Det jeg forstår er guddommelig, og det jeg ikke forstår anser jeg for like ypperlig og guddommelig. Feilen ligger bare hos meg, i min mørke og innskrenkede forstand.

Å, måtte vi alle holde dette helt klart for oss! Mange, også blant dem som gjerne vil være kristne, lider av den dårskapen at de tror de bør forstå alt i Guds ord. Og det som de da ikke forstår, det stiller de seg kritiske til. Men her ser vi en ganske annen holdning hos denne apostelen. Når han har støtt på dype hemmeligheter i Guds ord, har han bare bøyd seg i ydmyk tilbedelse overfor disse. Skulle noe som helst menneske kunne trenge gjennom alt i Guds sinn, hans råd og hans veier, da måtte det først og fremst være ham som ble rykket inn i den tredje himmel, der han så og hørte veldige ting (2Kor 12). Men selv han uttaler altså at intet menneske kan utforske Herrens sinn og veier. Og så vil vi, med vårt lille hode, sette oss opp og kunne kontrollere Herren! Hvordan skulle det ta seg ut fra "mennesket, det kryptet, makk som det er", for "vi er fra i går og vet intet" (Job 8: 9, 25: 6)? Ikke bedre enn om mauren forlot tua si for å studere menneskenes byggekunst. Disse små dyrene forstår jo ikke noe av det vi gjør. Ikke desto mindre er sammenlikningen god. Kort sagt: Jeg vil ikke tro på en Gud som jeg kunne forstå fullt ut, en Gud som ikke overgikk min fattige forstand.

For hvem har kjent Herrens sinn? Eller hvem var hans rådgiver? Det samme har også Jesaja sagt: "Hvem har målt Herrens Ånd, og hvem lærer ham som hans rådgiver? Hvem har han rådført seg med, så han gav ham forstand og opplyste ham om den rette veien og gav ham kunnskap og lærte ham å kjenne visdommens vei?" (Jes 40: 13-14, konf. Jer 23: 18, Visd 9: 13-17). Slik taler også Herren til Job for å knuse hans innbilte visdom: "Hvor var du da jeg grunnfestet jorden? Kjenner du himmelens lover ... Fastsetter du dens herredømme over jorden?" (Job 38). Det samme spør Sirak: "Hvem kan utforske hans storverk? Hvem kan måle hans veldige kraft, hvem kan til fulle regne opp hans

velgjerninger?" (kap. 18). Og særlig med tanke på apostelens store emne i dette brevet, kan vi fortsette og spørre: Hvem kunne tenkt at dette var Guds sinnelag, at han skulle gi oss alt av bare nåde - så fullstendig bare av nåde som vi har sett det her? Hvem hadde tenkt at han gav oss loven for at synden skulle "överflöda", og at når synden "överflödade, så överflödade nåden ännu mer"? Og hvem hadde tenkt at akkurat når han döder oss gjennom loven, og stenger alt som i oss er inn under synd, da er det for at han kan miskunne seg over oss?

Nei, noe slikt hadde vi aldri kunnet tenkt oss. Men Gud gjør alt "etter sin viljes gode velbehag" (Ef 1: 5). "Eller hvem var hans rådgiver?" Når Gud utvalgte oss i Kristus "før verdens grunnvoll ble lagt", hvem bad ham da, eller påvirket ham til å gjøre dette? Helt alene, og "etter sin frie viljes råd" besluttet han selv at vi skulle frelses på den måten han også selv åpenbarte det. Gud er majestetisk fri og selvstendig i sin nåde. Ingen kan innvirke noe som helst på det, "ingen kan trekke noe fra eller legge noe til" (Guds velgjerninger) (Sir 18: 6). En kan ikke foreta seg noe som helst annet overfor dette, enn ydmykt å lytte til det Gud taler. Og så bare motta og takke.

Eller hvem har først gitt noe til ham, så han skulle få gjengjeld? All nåde, alt lys, ja, alt det vi har, er Guds frie nådegaver. Dette minner Herren oss om i ordene hans til Job: "Hvem gav meg noe først, så jeg skulle gi ham vederlag?" (Job 41: 2). Det er jo det mest usannsynlige at Skaperen skulle komme i noe som helst avhengighetsforhold til noen han selv har skapt, at leiren eller krukken skulle ha noe som helst å kreve at pottemakeren. Alt som det behager den store Gud å gi oss, er jo bare av hans frie, ufortjente nåde. Dette vil apostelen først og fremst minne jødene om. For de er jo stadig opptatt med hvordan de skal bygge opp noen fortjeneste. "Hvem har først gitt noe til ham, så han skulle få gjengjeld?" Dette må også hver eneste egenrettfærdig grunne på. Er du kanskje mer from, mild, ren, rettfærdig og opplyst enn tusen andre? Er du bevart fra synd som du ser andre faller i? ... "Hva har du, som du ikke har fått? Hvis du nå virkelig har fått det, hvorfor skryter du som om du ikke hadde fått det?" (1Kor 4: 7). Skulle ditt fortrinn da være noe du kunne vise til innfor Gud?

Og hvis du så har fått mye, så kan du til slutt stå i større skyld, fordi du ikke samtidig og i samme grad har vært takknemlig, og vært i Herrens tjeneste med de pundene du har mottatt. Det som er helt sikkert, er at det ikke finnes noe menneske som har noen fortjeneste innfor Gud, men bare skyld. Dette er det første vi lærer her. Men her bør også alle knuste sjeler finne trøst. Når millioner syndere står frelst og lovprisende for Guds trone, så er det helt og holdent bare av nåde. For hvem av disse har "først gitt noe til ham, så han skulle få gjengjeld?" Nei, selv de eldste i himmelen kastet kronene sine ned for Herrens trone for å markere at han var den som hadde gitt dem frelse (Åp 4: 10). De sier: "Du er verdig, Herre, til å få prisen og æren og makten. For du har skapt alle ting, og ved din vilje består alle ting, og ved din vilje ble de skapt" (v. 11).

For av ham og ved ham og til ham er alle ting. Legg nå merke til denne avslutningen, denne kostbare sluttsteinen i den grunnvollen apostelen nå har lagt! På denne vil han nå, i de kapitlene som følger, fortsette å bygge med rent gull, sølv og edle steiner med sine formaninger. I disse avsluttende

ordene uttrykker han nå summen og hemmeligheten av hele Guds evangelium. Og samtidig er det det aller største bevis på det som er sagt like foran; at vi har ikke "først gitt noe til ham, så vi skulle få noe til gjengjeld". "For av ham og ved ham og til ham er alle ting". At det i dette skulle ligge en hentydning til Guds treenighet, slik noen tror, det finnes det ikke grunnlag for hverken ut fra tekst eller sammenheng. Nei, meningen er ganske enkelt denne: Herren er såvel opprinnelse som middel og mål for alt. "For av ham er alle ting", dvs. at Gud selv er opprinnelsen og skaperen til alle ting. Gud er den evige urkilden som alt har strømmet ut fra. Etter hans vilje er himmel og jord skapt. Etter hans viljes gode velbehag ble også menneskene gjenløst og kalt til frelse, slik apostelen sier det i 2Kor 5: 18: "Men alt dette er av Gud, han som forlikte oss med seg selv ved Jesus Kristus, og gav oss forlikelsens tjeneste". For hvem har vel på noen som helst måte vært i stand til å påvirke Gud til å gjøre alt dette? Nei, alt har bare vært et resultat av hans egen frie vilje.

"Og ved ham er alle ting", dvs. at selv har han også både skapt og utført alle ting. "Gud var i Kristus", "Gud var i Kristus og forlikte verden med seg selv". Gud må også selv ved sin Ånd kalle oss, vekke, lære, helliggjøre og holde oss fast i nåden. Han er selv den som skaper alt liv, all lyst, all kraft, all hjelp og redning. Selv sier han: "Jeg, jeg er Herren, og foruten meg er det ingen frelser" (Jes 43: 11). Og videre: "Jeg er Herren, og det er ingen annen. Foruten meg er det ingen Gud. Jeg bandt beltet om deg, enda du ikke kjente meg, for at de både i øst og i vest skal vite at det er ingen foruten meg. Jeg er Herren, og det er ingen annen. Det er jeg som er lysets opphav og mørkets skaper, som gir lykken og skaper ulykken. Jeg, Herren, gjør alt dette" (Jes 45: 5-7).

"Og til ham er alle ting", dvs. han er selv målet for alle sine gjerninger. Han gjør alt for sin egen skyld, til sin egen ære, og for å gjennomføre sine høyhellige mål med menneskene. Etter hans evige rådslutning skapte han kloder og mennesker. Han besluttet å sende sin egen Sønn som vår frelser, og utelukkende i ham være nådig mot oss, ... osv. Men det som drev ham til alt dette, kilden og målet, hadde han bare i seg selv. Selv sier han det slik: "Jeg, jeg er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld" (Jes 43: 25), dvs. på grunn av mitt hjertes kjærlighet til menneskene, og til min evige ære (konf. Ef 1: 5). Det er dette som ligger i disse ordene: "Av ham og ved ham og til ham er alle ting".

Se for en underlig slutt det er på den lange utlegningen om Guds råd til frelse, som disse elleve kapitlene inneholder!

Her har vi nå, på den mest overbevisende måte, sett at "både jøder og grekere", dvs. alle mennesker, "er under synd". At "det er ikke én rettferdig, nei, ikke en eneste". Her har vi sett Guds evige rådslutning om hvordan vi skulle frelses; at "slik som de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskes ulydighet, slik skal også de mange bli stilt fram som rettferdige ved den enes lydighet" (kap. 5: 19). Her har vi sett lovens egentlige mål og oppgave for at vi skal bli frelst; at "överträdelser skulle överflöda", at "hver munn skal bli lukket igjen, og for at hele verden skal bli straffskyldig for Gud". Og vi har også sett at "der synden överflödade, där överflödade nåden ennå mer". Derfor har da også Gud "overgitt/innesluttet dem alle til/under ulydighet og synd, for at han

kunne vise nåde/miskunne seg over dem alle". Her har vi også sett hvordan vi mottar alle denne nåden; altså ved tro. At vi "tror på ham som rettfærdiggjør den ugudelige".

Her har vi også sett hva denne troen virker i oss; at vi "fikk barnekårets Ånd" så vi "ikke vandrer etter kjødet, men etter Ånden". Vi har sett hvordan Ånden skal hjelpe oss til dette, i vår skrøpeligheit, også når vi ikke en gang kan be slik som vi burde. At "alle ting virker sammen til det gode" for oss, og at ingen ting skal kunne "skille oss fra Guds kjærlighet, den som er i Kristus Jesus, vår Herre". Til sist har vi også sett hvor uendelig stor nåde og ære som er Guds høyeste mål å få gi menneskene: Tenk! Han vil vi skal bli "Guds barn og arvinger" og "Kristi medarvinger". Og at Guds evige Sønn skal være "den førstefødte blant mange brødre". Så avsluttes det hele med å vise oss hemmeligheten med all denne nåden: At "alt dette er av Gud. For av ham og ved ham og til ham er alle ting". Hva skal vi så si til alt dette? Hva skulle vi føle trang til å tilføye - annet enn apostelens egen avslutning om Guds råd til vår frelse:

Ham være æret i all evighet! Amen. Ja, ham være æret og lovprist og takket av alle mennesker og engler nå og i evighet! Amen.